

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 2002 [2003]	R. XLV (LVIII)	T. 2 (19)	s. 5—7
------------	--	-------------------------	-------------------	--------------	--------

Od Redaktora

W ostatnich latach zdecydowanie nasiliła się krytyka polskiego systemu edukacji, któremu zarzuca się nieprzystosowanie do społeczno-ekonomicznej rzeczywistości, w jakiej funkcjonuje. Powszechnie uważa się, iż należy przede wszystkim odejść od sformalizowanego sposobu nauczania, faktografii, na rzecz rozwijania kreatywności uczniów, ich zainteresowań i poprawnej komunikacji z otoczeniem. Wiedza jest zbyt obszerna i za szybko się rozwija, żeby nawet najzdolniejszy uczeń mógł otrzymać gotowe rozwiązanie wszystkich problemów. Dobrym uczniem zatem nie jest ten, który zapamięta najwięcej rozwiązań problemów, ale ten, który umie samodzielnie je rozwiązywać. Nauczyciel zaś winien zachęcać uczniów do samodzielnego myślenia, do poszukiwań i refleksji.

Zmiana filozofii kształcenia z adaptacyjnej na kreatywną pociąga za sobą konieczność przyswojenia przez nauczycieli choćby podstawowej wiedzy na temat twórczości i rozwijania myślenia twórczego oraz uzdolnień twórczych.

Powodem wzrostu zainteresowania problematyką twórczości wydaje się przeświadczenie, że możliwości człowieka są w sporym stopniu niewykorzystywane ze szkodą dla zbiorowości oraz że kreatywność jest sposobem na poprawę indywidualnego funkcjonowania jednostki w grupie. Literatura przedmiotu zawiera różnorodne ujęcia kategorii twórczości, co wynika z akcentowania różnych aspektów tego zjawiska, zależnie od przyjętej orientacji teoretycznej i metodologicznej oraz rozmaitych filozoficznych i światopoglądowych wizji człowieka i jego rozwoju. Psycholodzy i pedagodzy badający zjawisko ludzkiej twórczości starają się odkryć mechanizmy kreacji, jego uwarunkowania, przebieg i skutki. Jak dotąd, nie udało się wypracować

jednolitej teorii i metodologii badania tego zjawiska. Kwestie te czekają ciągle na przekonujące rozstrzygnięcia.

W niniejszym tomie prezentujemy wyniki analiz teoretycznych, przemyśleń oraz badań na temat szeroko rozumianej edukacji twórczej. Artykuły w nim zamieszczone koncentrują się wokół dwóch zagadnień. Pierwsze dotyczy teoretycznych podstaw edukacji twórczej, głównie podstaw psychologicznych. Drugi obszar stanowią prezentacje wyników badań dotyczących diagnozy i stymulacji uzdolnień twórczych uczniów oraz twórczego zarządzania i kierowania szkołą. W pierwszym nurcie rozważań mieszczą się artykuły Alicji Gałązki, Ewy Szadzińskiej, Grażyny Szafraniec i Katarzyny Krasoń. Charakter empiryczny mają zaś opracowania Danuty Krzywoń, Magdaleny Bober oraz Doroty Ekiert-Oldroyd i Beaty Dyrdy.

W pierwszym artykule A. Gałązka przedstawia bardzo obszerną analizę badań psychologicznych dotyczących twórczości i motywacji wewnętrznej. Artykuł ten stanowi próbę analizy uwarunkowań procesu twórczego w świetle wybranych teorii i koncepcji psychologicznych. Twórczość ma w tym opracowaniu dwojakie znaczenie: z jednej strony oznacza proces prowadzący do nowych rozwiązań, z drugiej oznacza, że intencjonalna aktywność sama w sobie ma charakter twórczy. W drugim artykule A. Gałązka prezentuje problematykę wykorzystania dramy w edukacji twórczej, ze szczególnym uwzględnieniem glottodydaktyki. E. Szadzińska koncentruje się na zagadnieniu twórczości i naśladownictwa, stwierdzając, że badania nad rozwijaniem aktywności winny w równym stopniu dotyczyć naśladownictwa, jak i twórczości na wszystkich etapach życia człowieka. Przeciwwstawianie ich sobie jest zdaniem Autorki bezzasadne. G. Szafraniec proponuje czytelnikowi korzystanie z doświadczeń opisanych w najnowszych publikacjach, zaliczanych do nurtu wychowania przez sztukę, edukacji przez zabawę oraz arteterapii. Kolejnym artykułem jest tekst K. Krasoń, w którym Autorka przedstawia poszukiwania pedagogicznych metod diagnozy myślenia twórczego dzieci przedszkolnych. Główną osią tych poszukiwań staje się koncepcja osobniczych modalności jako preferowanych przez człowieka sposobów przekazywania i odbierania informacji oraz kanałów optymalnego rozwoju potencjału dywergencyjnego. Autorka próbuje opracować narzędzie, które umożliwiłoby badanie myślenia twórczego jednostek reprezentujących różne typy modalności: kinestetyków, wzrokowców i słuchowców, dostosowując je do specyfiki wieku przedszkolnego. Badaniem myślenia twórczego zajmuje się także D. Krzywoń. Podstawę teoretyczną badań D. Krzywoń stanowiła koncepcja postawy twórczej S. Popka i opracowany przez niego kwestionariusz (KAHN). Badania miały na celu określenie zróżnicowania poziomu i struktury postawy twórczej młodzieży licealnej, o różnym typie lateralizacji. Problematyka twórczej postawy intelektualnej jest również przedmiotem rozważań M. Bober. Twórcza postawa intelektualna młodzieży jest w tych rozważaniach

traktowana jako jeden z predyktorów osiągnięć szkolnych. W artykule nawiązano także do możliwości pedagogiki w zakresie stymulowania twórczego rozwoju jednostki, szczególne znaczenie w tym względzie przypisując szkole i nauczycielom.

Ostatni artykuł tego tomu, autorstwa D. Ekiert-Oldroyd i B. Dyrdy, prezentuje koncepcję szkoły jako „twórczej organizacji” oraz wyniki poszukiwania jej odzwierciedlenia w praktyce zarządzania. Ta koncepcja teoretyczna, popularna w literaturze anglojęzycznej, w Polsce jest popularyzowana między innymi przez D. Ekiert-Oldroyd. W myśl założeń tej koncepcji kreatywność organizacyjna jest wymogiem działania współczesnej szkoły. Tom kończy sprawozdanie z III Krajowej Konferencji Naukowej na temat: *Odpowiedzialność w twórczości*, która odbyła się w marcu 2002 roku w Łodzi. Autorką sprawozdania jest D. Krzywoń.

Władysława Łuszczuk